TARİH Sınıf-9

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU İLK ÇAĞ'DA YERYÜZÜNDEKİ BELLİ BAŞLI MEDENİYET HAVZALARI

İRAN MEDENİYETİ

Geniş topraklara sahip Persler, satraplık denilen eyalet sistemini oluşturmuşlardır. Gelişmiş bir posta teşkilatı kuran Persler, Sardes'ten başlayıp başkentleri Sus'a kadar uzanan Kral Yolu'nu yapmışlardır.

HİNT MEDENİYETİ

Hint medeniyetinde, matematikçiler sıfırı ilk defa kullanmıştır. Fakat sıfırı sayı olarak kabul etmemişlerdir. Sayı sistemindeki bu erken tarihli gelişme, aritmetiğin gelişim hızını etkilemiştir.

ÇİN MEDENİYETİ

Çinliler; barut, pusula, kâğıt ve matbaayı icat etmiştir. Galileo'dan önce güneş lekeleri konusunda bilgi vermiştir. Günümüzde de kullanılan geleneksel tıbbın tedavi yöntemleri olan masaj ve akupunkturu kullanmışlardır.

MEZOPOTAMYA MEDENİYETLERİ

Ulaşım, mimarlık, madencilik, çömlekçilik, dokumacılık, çiftçilik ve kanal yapımında gelişmişlerdir. Mezopotamya medeniyetleri aritmetik işlemlerde çarpım tablosunu kullanmış ve dört işlem yapmıştır. Alan ölçümleri ve su kanalları açmak için geometriden yararlanmıştır. Dairenin alanı ve silindirin hacmini bulmuş ve "pi" sayısı için 3,125 değerini belirlemiştir. Çemberi 360 dereceye bölmüşlerdir. Mezopotamya'da astronomi gelişmiş, Ay ve Güneş tutulmaları hesaplanmış ve takvim yapılmıştır. Bir saat 60 dakikaya, bir dakika da 60 saniyeye bölünmüştür. Bir hafta 7 gün kabul edilmiştir.

SÜMERLER

MÖ 3200'de çivi yazısını bulmuştur. Sümerler, "Ziggurat" adı verilen tapınaklar inşa etmiştir. Bu tapınaklarda gözlem yaparak gök biliminde bilimsel gözlem yöntemini keşfetmiş, bilgileri tablolaştırmışlar ve astronomi alanında ilerlemişlerdi. Ay ve Güneş tutulmalarını hesaplamışlardır.

Ay ve Güneş tutulmalarını hesaplamış; Merkür, Venüs, Mars, Jüpiter, Satürn gibi gezegenleri tespit etmişlerdir. Takvimlerini ay yılı esasına göre hazırlayan Sümerler, bir yılın uzunluğunu sadece 4,5 dakikalık hata ile hesaplamışlardır. Sümer Kralı Urkagina, MÖ 2375'te tarihte bilinen ilk yazılı kanunları çıkarmıştır.

BABİLLER

Mimaride gelişmiş, Babil Kulesi ve Babil'in Asma Bahçeleri gibi eserler inşa etmişlerdir. Kral Hammurabi tarafından Hammurabi Kanunları hazırlanmıştır.

ASURLULAR

Kara kolonileri kurmuş ve yaptıkları ticaret yolları sayesinde Anadolu ile güçlü bir ticaret bağı oluşturmuştur. Bu ticaret faaliyetleriyle Asurlular, Sümerlerden öğrendikleri yazıyı Anadolu'ya getirmiş ve burada tarih çağlarının başlamasını sağlamışlardır. Asurlu tüccarlar, başta Kaniş (Kültepe) olmak üzere Anadolu'nun pek çok yerinde pazarlar kurmuştur.

SORULAR

1- • Ziggurat adı verilen tapınaklar inşa etmişlerdir.
• Ay yılı esasına dayalı takvim oluşturmuşlardır.
• Tarihte ilk yazılı kanunları hazırlamışlardır.
Bazı özellikleri verilen İlk Çağ uygarlığı aşağıdakilerden hangisidir?
A) Elam B) Babil
C) Sümer D) Akad
E) Asur

Cevap: C

2- Perslerde ülke satraplık adı verilen eyaletlere bölünmüş ve satraplar kralın görevlendirdiği kişilerce teftiş edilmişlerdir.
Perslerdeki yönetim sistemi ile ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?
A) Kralın ülkeyi tek başına yönettiği
B) Merkezî otoritenin güçlü tutulduğu
C) Halkın yönetimde söz sahibi olduğu
D) Satrapların gücünün mutlak olduğu
E) Siyasi birliğin olmadığı

Cevap: B

3- Aşağıdaki İlk Çağ uygarlıklarından hangisi hukuk kurallarını ilk kez yazılı hâle getirmiştir?
A) Sümerler B) Babiller
C) Lidyalılar D) Asurlar
E) Persler

Cevap: A